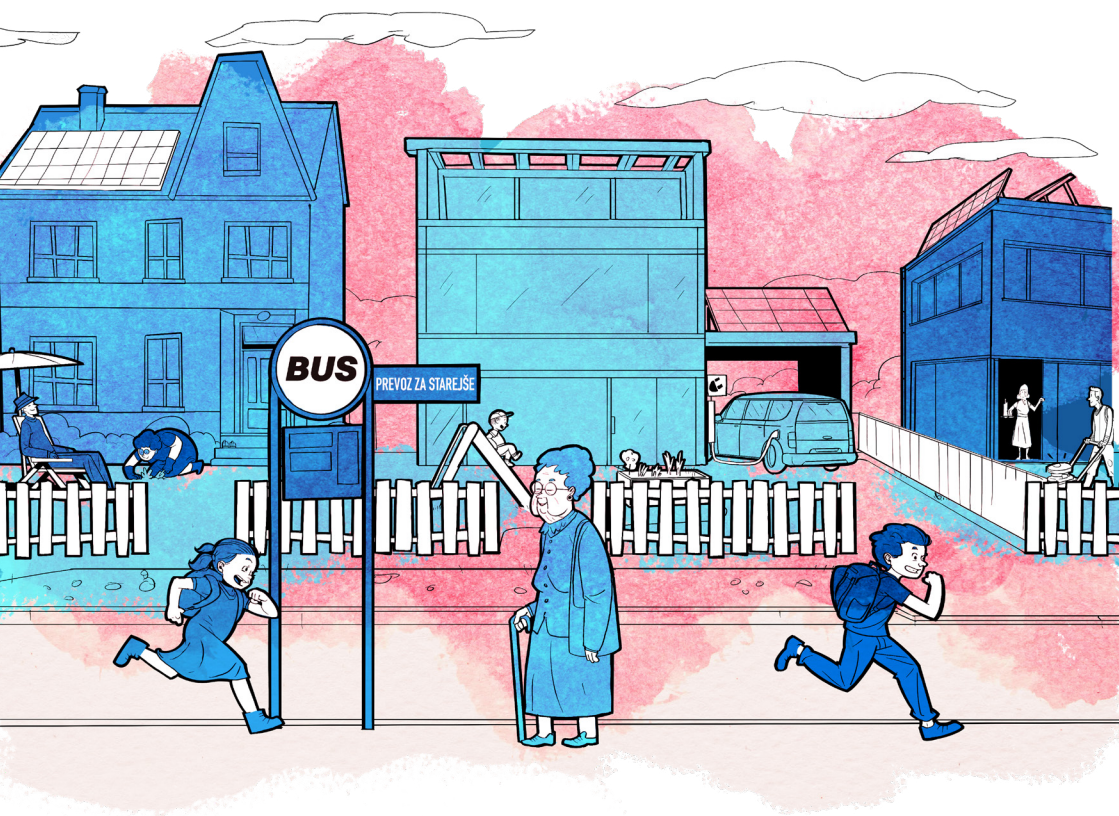

Razogljichenje prometa

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

based on a decision of the German Bundestag

Projekt je del programa European Climate Initiative (EUKI) Nemškega zveznega ministrstva za gospodarstvo in varstvo podnebja (BMWK). Mnenja, izražena v tem informativnem listu, so izključna odgovornost avtorjev in ne odražajo nujno stališč Nemškega zveznega ministrstva za gospodarstvo in varstvo podnebja (BMWK).

Kaj pomeni razogljíčenje prometa?

Razogljíčenje prometa pomeni zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri uporabi vozil, ki jih poganjajo fosilna goriva. To vključuje spodbujanje okolju prijaznejših načinov premikanja, kot so hoja, kolesarjenje, uporaba javnega prevoza ter električnih vozil.

Ko govorimo o razogljíčenju, mislimo na to, da zlasti iz prometa, ogrevanja in industrije odstranimo oziroma močno zmanjšamo izpuste ogljikovega dioksida, ki jih spuščamo v zrak zaradi izgorevanja premoga, nafte ter zemeljskega plina.

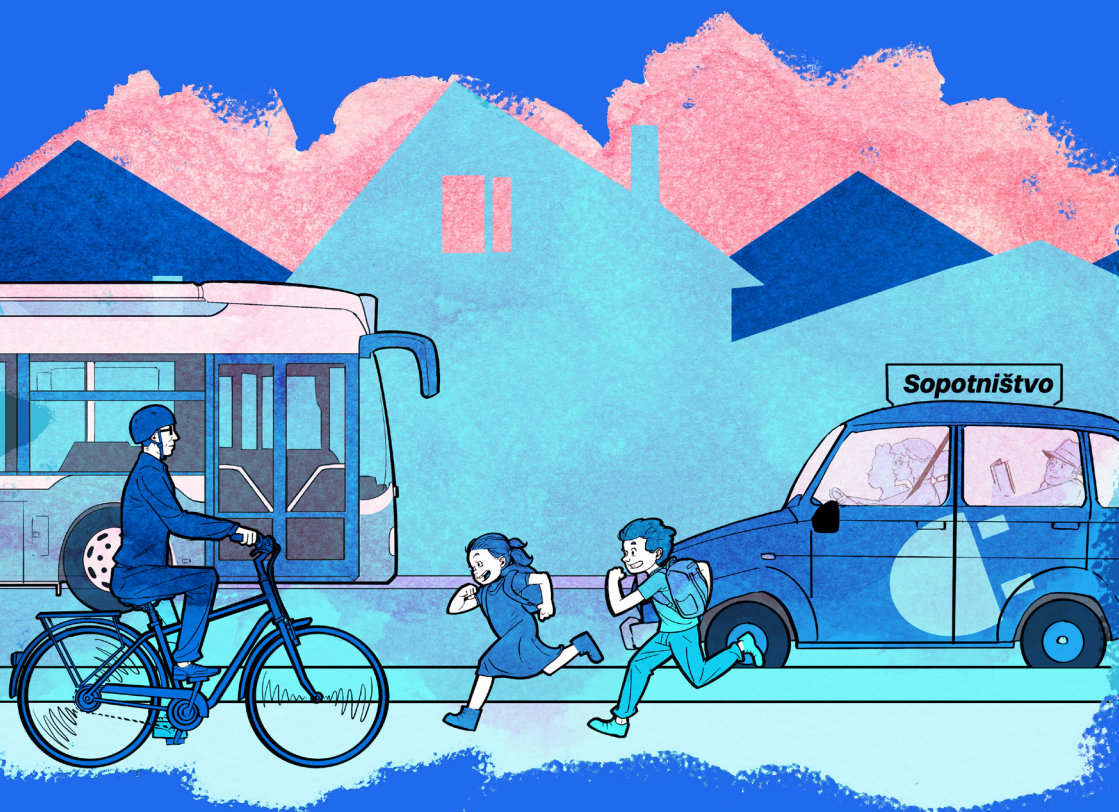
Primer: Ko se vozimo z avtom na bencin ali dizel, se pri zgorevanju goriva sprošča ogljikov dioksid. Če se peljemo z avtobusom, kolesom ali električnim avtomobilom, je teh izpustov veliko manj – ali pa jih sploh ni. To je bistvo razogljíčenja.

Ker promet močno vpliva na okolje in kakovost zraka, je razogljíčenje postalo ena od ključnih usmeritev prometnega načrtovanja. Predstavlja temelj prometnih politik na nacionalni in lokalni ravni, saj omogoča gradnjo bolj trajnostnega in učinkovitega prometnega sistema, ki koristi vsem – ljudem in planetu.

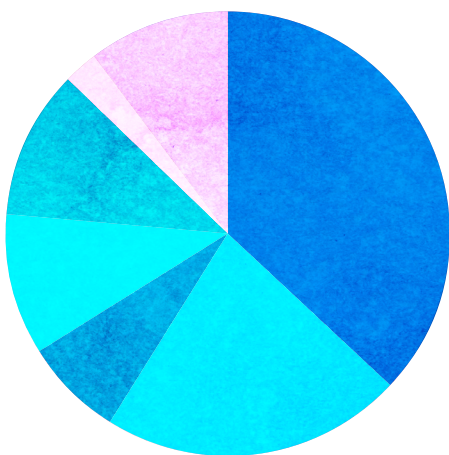
Hočejo, da vsi opustimo avtomobile!

To ne drži. Nihče vam ne želi odvzeti avtomobila. Razogljichenje prometa pomeni, da ljudem ponudimo več različnih možnosti, kako se lahko premikajo – in to na način, ki je bolj prijazen do okolja in zdravja.

Avtomobili bodo še vedno imeli svojo vlogo, posebej za tiste, ki živijo na oddaljenih območjih ali osebe z oviranostmi. Ampak veliko ljudi bi raje izbralo pešpot, kolo ali avtobus, če bi bile te možnosti varne, udobne in časovno sprejemljive. Cilj je torej urediti dobre kolesarske in sprehajalne poti ter izboljšati povezave z vlaki in avtobusi, da se bo lahko vsakdo odločil za način prevoza, s katerim bo podprl skrb za planet in bolj prijeten življenjski prostor.

Izpusti toplogrednih plinov po sektorjih v Sloveniji leta 2022

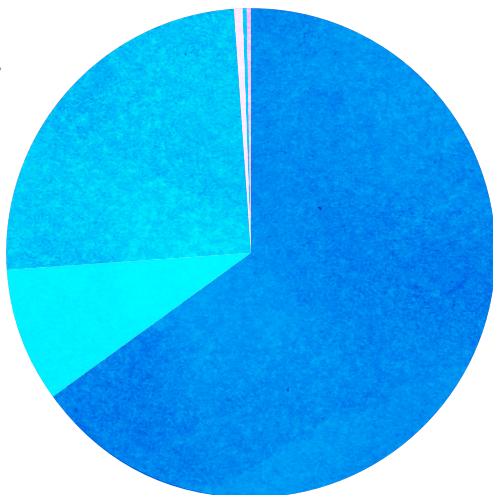
- Promet 25.2 %
- Energetika 23.91 %
- Industrijski procesi 19.93 %
- Goriva v industriji 11.74 %
- Kmetijstvo 11.58 %
- Odpadki 3.89 %
- Drugo 3.44 %

Vir: ARSO.

Emisije TGP iz prometa v Sloveniji leta 2023

- Osebni avtomobili 65,15 %
- Lahka tovorna vozila 8,86 %
- Težka tovorna vozila 24,94 %
- Motorji 0,59 %
- Železnice 0,44 %
- Drugo (domač letalski promet, notranja plovba, distribucija plina...) 0,02 %

Vir: ARSO.

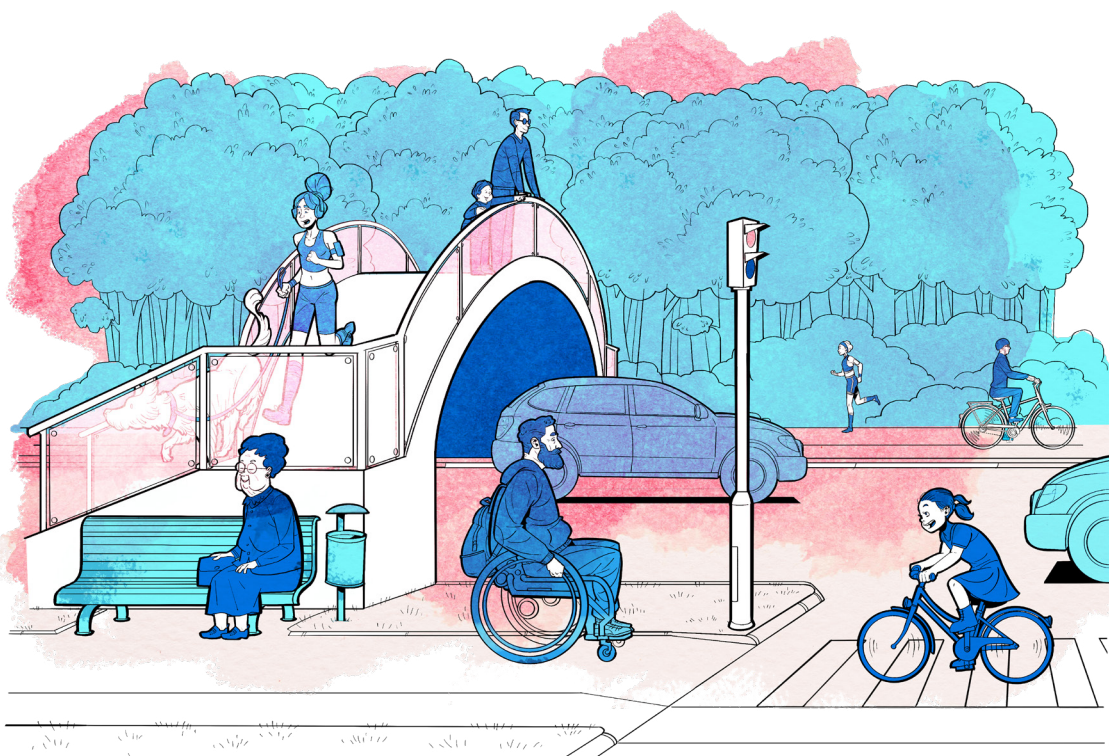

Mit 02

Promet nima velikega vpliva na okolje

To ne drži. Promet je eden glavnih povzročiteljev onesnaženja zraka in podnebnih sprememb – še posebej v Evropi. Skoraj četrtina vseh škodljivih izpustov prihaja prav iz prometa, največ pa jih povzročijo avtomobili, tovornjaki in druga cestna vozila. Vedno večji delež pa prispevajo tudi letala in ladje.

Ko zmanjšamo izpuste iz prometa, ne varujemo le podnebja, temveč s tem tudi izboljšamo kakovost zraka ter naredimo mesta bolj zdrava in prijetnejša za življenje. Manj prometa pomeni več prostora za igrišča, parkovne poti, kolesarske steze in druge dejavnosti, ki koristijo vsem.

Mit 03

Razogljčenje prometa je predrago in ne prinaša nobenih koristi

To ne drži. Ravno obratno. Vlaganje v okolju prijaznejši promet dolgoročno prihrani denar in ima pozitiven vpliv na zdravje ljudi.

Ko zmanjšamo onesnaževanje iz prometa, se izboljša kakovost zraka. Boljši zrak pomeni, da vdihujemo manj nevarnih snovi, kot so delci in dušikov dioksid, ki lahko povzročajo astmo, težave z dihanjem in celo prezgodnjo smrt, zlasti v mestih.

Če ljudem omogočimo, da varno hodijo peš, kolesarijo ali uporabljajo udoben javni prevoz, bomo to na zdravju občutili vsi – kar pomeni manj obiskov zdravnikov in manj stroškov za zdravljenje. Čist zrak in varen promet pa najbolj koristita otrokom, starejšim in tistim, ki so že sicer bolj ogroženi in občutljivi na onesnaženje.

Zato so to pametne naložbe za prihodnost, ne pa odvečni stroški.

Trajnostna mobilnost je samo za mesta – na podeželju pa ne deluje

To ni res. Tudi na podeželju je možno potovati bolj trajnostno, le da je treba rešitve prilagoditi lokalnim razmeram in potrebam ljudi.

Res je, da v vaseh in manjših krajih ni smiselno imeti avtobusov vsakih 10 minut kot v mestih. Ampak obstajajo pametne rešitve, ki jih je mogoče kombinirati glede na specifične posameznih lokalnih skupnosti:

- **Prevoz na klic** z manjšimi avtobusi ali kombiji – vozilo pride takrat, ko ga potrebujete, in vas zapelje do cilja po dogovoru.
- **Šolski avtobusi**, ki lahko prevažajo tudi delovno aktivne in starejše na poti v službo ali po opravkih.
- **Sopotništvo** – skupni prevozi z zasebnimi vozili (npr. dogovor s sosedi ali prek aplikacije) za večjo učinkovitost in manj stroškov.
- **Skupna raba električnih vozil** – več ljudi si deli lastništvo ali uporabo električnega avtomobila.
- **Električne polnilnice na podeželju** – omogočajo uporabo električnih vozil tudi zunaj mest.

Pomembno je, da se posluša ljudi in načrtuje promet tako, da ustreza življenju na podeželju. Cilj je, da bodo vsi, ne glede na to, kje živijo, imeli dostop do zanesljivega, varnega in okolju prijaznega prevoza.

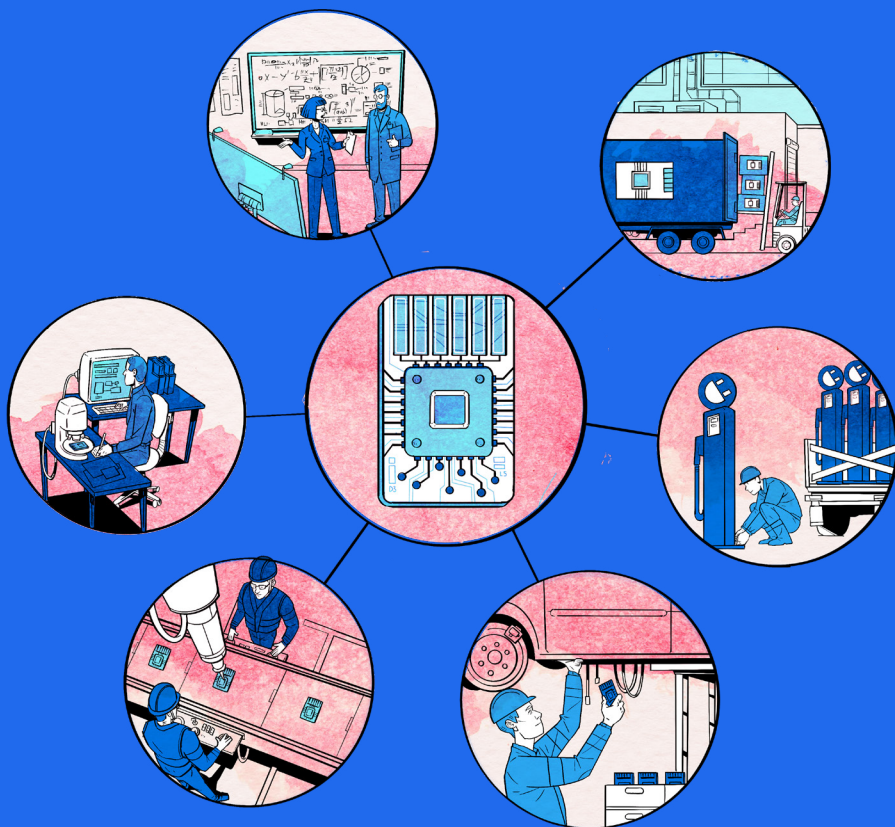
Če bomo prešli na trajnostni promet, bo avtomobilska industrija propadla in ljudje bodo izgubili službe

To ni res. Avtomobilska industrija se že spreminja, saj veliko tovarn danes že izdeluje električna vozila, kar pomeni, da delo ne izginja, ampak se spreminja.

Prehod na čistejši promet ni grožnja, temveč priložnost. Ustvarjajo se nova, kakovostna delovna mesta v proizvodnji električnih vozil, vzdrževanju, digitalnih rešitvah, razvoju baterij in programske opreme. Poleg tega se z razmahom kolesarjenja ter razvojem javnega potniškega prometa odpirajo številna zelena delovna mesta, od infrastrukture in servisiranja do načrtovanja in upravljanja sistemov.

Ključno je sodelovanje države, občin in podjetij. Država mora zagotoviti ustrezno sistemsko okolje za razvoj trajnostne mobilnosti ter finančne spodbude, občine morajo poskrbeti za razvoj infrastrukture, podjetja pa za vlaganja v trajnostne tehnologije in izobraževanje zaposlenih.

Tako bo preobrazba pravična – to pomeni, da nihče ne ostane brez podpore, tudi regije, kjer danes avtomobilska industrija zaposluje veliko ljudi. Cilj je, da gremo v okolju prijaznejšo prihodnost skupaj – brez izgub za delavce.

Mit 06

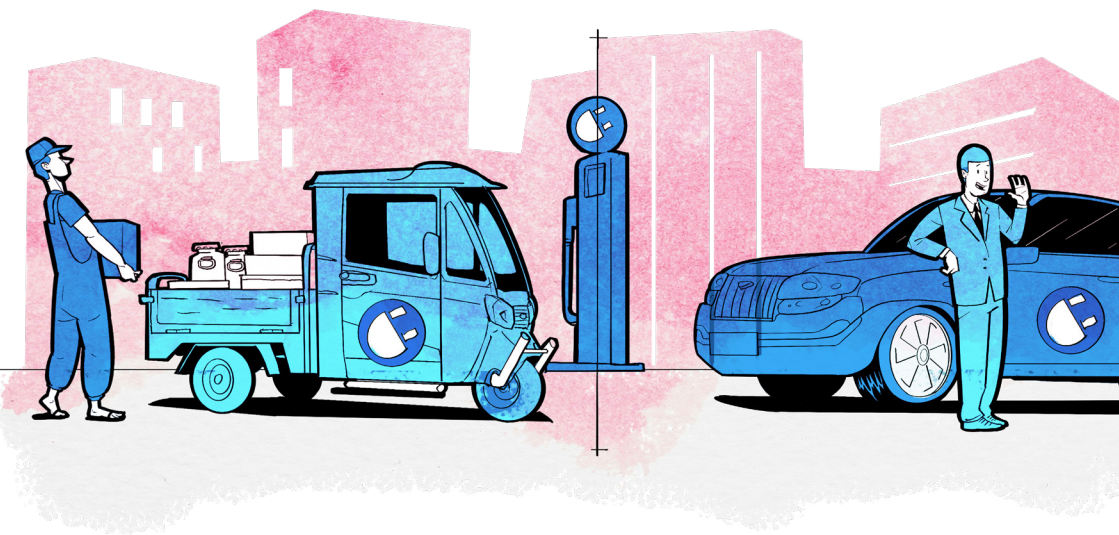
Prehod na trajnostne načine mobilnosti bo izčrpal občinski proračun

To ne drži. Pametne naložbe v trajnostno mobilnost se dolgoročno splačajo – in celo prinašajo prihranke.

Ko občina vlaga v boljši javni prevoz, varne kolesarske poti ali spodbude za pešačenje, se zmanjša promet, manj je poškodb na cestah, manj je bolezni zaradi slabega zraka, pa tudi manj je stroškov za vzdrževanje infrastrukture. Poleg tega ljudje raje obiskujejo kraje, kjer se počutijo varno in udobno – kar pomeni več prometa v lokalnih trgovinah in restavracijah, kar koristi lokalnemu gospodarstvu.

Res je, da začetne naložbe nekaj stanejo – ampak za tovrstne projekte so na voljo evropska sredstva, ki lahko občinam pomagajo pri izvedbi in ni treba, da vse plačajo same.

Trajnostna mobilnost ni strošek, ampak naložba v boljšo prihodnost – za vse.

Mit 07

Električni avtomobili so le za bogate

Večina modelov električnih avtomobilov je sicer trenutno dražja od običajnih avtomobilov, a se stanje hitro spreminja. Električna vozila so iz leta v leto cenejša, predvsem zato, ker so baterije cenejše in proizvodnja bolj učinkovita.

Poleg tega so električni avtomobili cenejši za vožnjo in vzdrževanje – elekrika je praviloma cenejša od bencina ali dizla, pa tudi servisov je praviloma manj, ker imajo električna vozila manj gibljivih delov (ni menjave olja, manj obrabe zavor itd.).

Z nadaljnjim padanjem cen se pričakuje, da bodo sčasoma električna vozila dostopna tudi ljudem z nižjimi dohodki, zlasti prek trga rabljenih vozil, ki bo z rastjo prodaje novih električnih vozil hitro zrasel.

Če bomo z ustreznimi politikami, finančnimi spodbudami in dobro razporejeno polnilno infrastrukturo poskrbeli tudi za podeželska območja, bodo električna vozila dostopna vsem, ne le peščici.

Razbijamo mite
Razogljíčenje prometa

Avtorici — Klára Školníková, Katjuša Šavc
Urednici — Zuzana Gruberová, Alžběta Jurčová
Grafično oblikovanje — Lucie Římáková
Ilustracije — David Izaj

